

$$\left\{ \begin{array}{l} X_1 + X_2 = 1 \\ X_1 \cdot d_1 + X_2 \cdot d_2 \geq 25,5 \\ X_1 \geq 0 \\ X_2 \geq 0 \end{array} \right. \quad (4)$$

де d_1, d_2 – відсоткова дохідність кожного виду кредиту [1].

Таким чином, знайдено оптимальні розміри кредитів, наданих юридичним та фізичним особам, при яких ризик кредитного портфеля є мінімальним:

$$IR_p = 47,74\%;$$

$$X_1 = 0,0956;$$

$$X_2 = 0,9044.$$

Отже, якщо розмір наданих ПАТ КБ «ПриватБанк» кредитів юридичним особам складатиме 9,56%, а розмір кредитів, наданих фізичним особам – 90,44%, то кредитний ризик, з урахуванням певних умов, буде мінімальним та складатиме 47,74%, а загальна дохідність кредитного портфеля буде перевищувати очікувану.

Аналіз структури кредитного портфеля ПАТ КБ «ПриватБанк» за аналізований період показав, що більшу перевагу банк надає кредитам юридичним особам. Їх питома вага в загальній сумі кредитного портфеля у 2009 році складає 72,73%, у 2010 р. – 79,75%, а у 2011 р. – 78,22%, тоді як питома вага кредитів, наданих фізичним особам, за відповідний період дорівнює: 27,27%, 20,25%, 21,78%. Представлені співвідношення свідчать про те, що існуюча у ПриватБанку структура кредитного портфеля далека від оптимальної.

Перелік посилань:

1. Збірник науково-технічних праць. Б.Ю. Кишакевич. Багатокритеріальна оптимізація кредитного портфеля банку. Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.12.
2. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2004. – 468 с.
3. Офіційний сайт ПАТ КБ «ПриватБанк» <http://privatbank.ua/>

ЯКІСНИЙ КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ ЯК ДЕТЕРМІНАНТ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

Толстошеева А.В. аспірантка, асистентка

Основою активних операцій комерційного банку є надання кредитів, які складають близько 70 % усіх активів[4]. Тому забезпечення безпеки при наданні кредитів буде означати вірний напрямок у забезпеченні безпеки діяльності банку в цілому. Розглядаючи умови, які з певною закономірністю можуть формувати загрози кредитній діяльності банків, насамперед слід звернути увагу на його відносини з позичальниками, які загрожують безпеці діяльності банку через ризик неповернення позичок.

Враховуючи, що банки інформацію про неповернення їм коштів не оприлюднюють, розглянемо ситуацію по другорядних ознаках, а саме показниках обсягу кредитного портфелю, прострочених кредитів та резерву на відшкодування можливих втрат за кредитами.

Аналізуючи показники діяльності вітчизняних банків у сфері кредитування можна бачити певну тенденцію до зростання проблемних кредитів, до яких належать сумнівні і безнадійні.

Таблиця 1

Динаміка наданих кредитів банками України(на 01.01 наступних років)[4]

	2009	2010	2011	2012	2013
Кредити надані(млн.грн.)	792244	747348	755030	825320	815327
Проблемні кредити(млн.грн.)	30626	105521	120386	126301	169002

З даних табл.1 можна помітити зростання абсолютних значень проблемних кредитів. На рис. 1 зображена крива зміни частки проблемних кредитів у структурі кредитного портфелю, яка показує ріст відносних значень. Така тенденція пояснюється наступними подіями: до 2011 року українські банки «ковтали» наслідки фінансової кризи 2008 року і приводили до порядку кредитний портфель; з червня 2011 року вступив у силу дозвіл НБУ про списання безнадійної дебіторської заборгованості, тому ми бачимо, що прострочені кредити дещо втратили свої пункти у відносному значенні; з 2012 року різке збільшення питомої частки проблемних кредитів показує справжню картину подій і може слугувати сигналом про ще одну хвилю фінансової кризи. Зарубіжні економісти говорять про можливість настання такої вже у цьому році через нездатність економіки до подальшого розвитку, однією з причин якої є те, що грошово-кредитна політика світу досягла піку ефективності[7]. Проте, на думку українських аналітиків частка проблемних кредитів збільшуватись не буде і у 2013 році якість банківських кредитів не погіршиться[3].

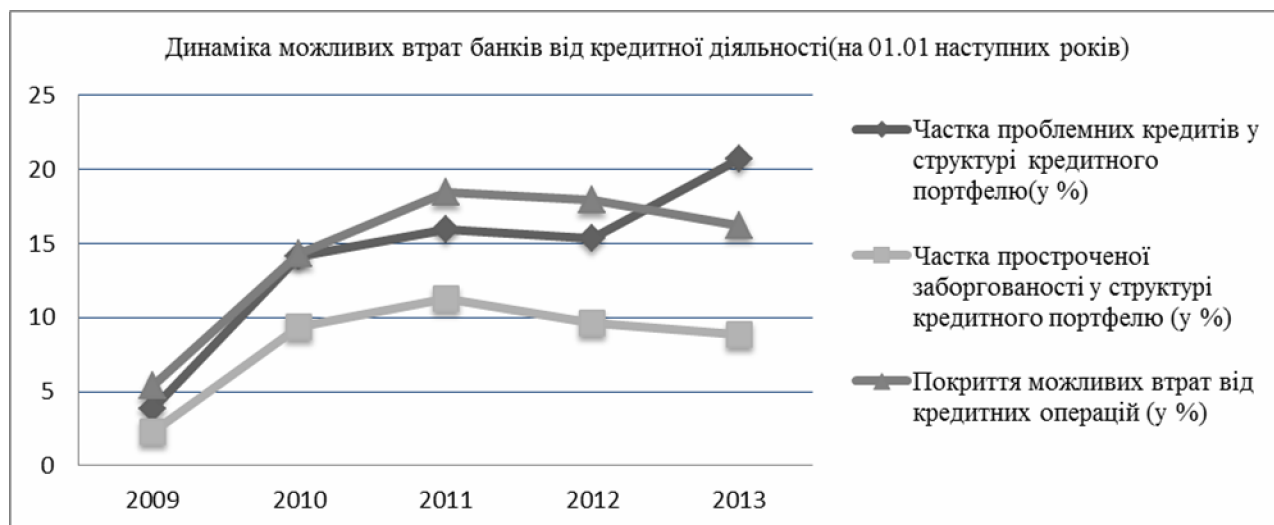

Рис. 1. Динаміка можливих втрат банків від кредитної діяльності[4;6]

Якщо виходити з погляду, що завжди існує загроза неповернення частки проблемних кредитів, то втрати банків від простроченої заборгованості можуть складати від 2 до 9 % їх кредитного портфелю(рис.1). Рисунок 1 показує здатність банків покрити витрати, пов'язані з простроченою заборгованістю. Поруч з цим ми бачимо, що сумнівні і безнадійні кредити, які можуть завдавати додаткові проблеми банку досягають відмітки у 21% від сформованого кредитного портфелю.

Одним із шляхів зменшення частки безнадійної дебіторської заборгованості є її списання. Банк має право відшкодувати за рахунок страхового резерву безнадійну заборгованість, за якою є прострочення погашення боргу або його частини понад 180 днів[5]. У разі погашення боргу банк збільшує доходи і сплату податку. Не дивлячись на те, що списання за рахунок резерву безнадійної заборгованості не є підставою для припинення вимог банку до позичальника, самі ж законодавчі органи припускають можливість ухилення від сплати податків банками через продаж боргів близьким колекторським або консалтинговим компаніям[2].

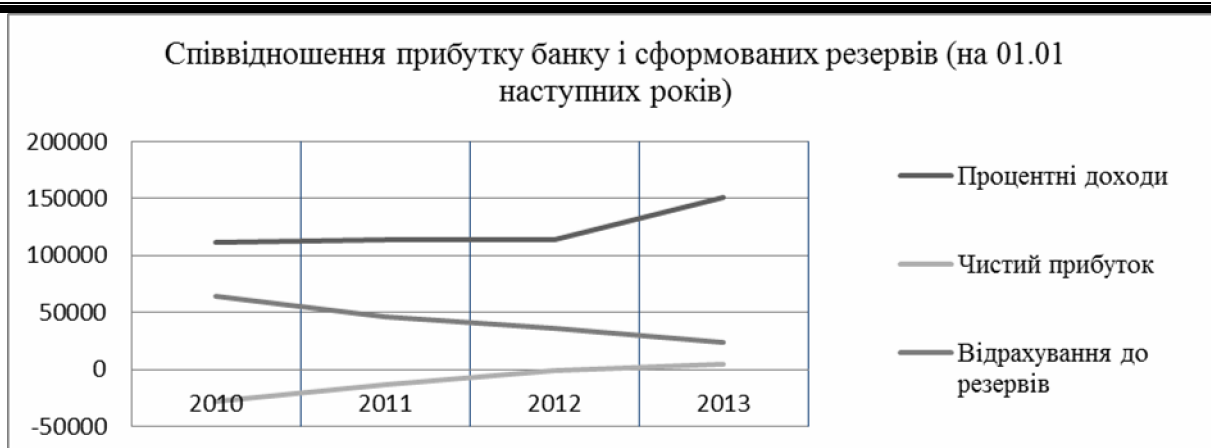

Рис.2 Співвідношення прибутку банку і сформованих резервів[1]

Якість кредитного портфелю є одним із чинників впливу на результат діяльності банку. Як бачимо з рис.2 залежність між резервами і прибутком обернено пропорційна. Правильно сформований кредитний портфель максимізує процентні доходи і мінімізує резервні відрахування, які складають більшу частину банківських витрат[1].

Проаналізовані роки на рис.2 показують тенденцію до зниження відрахувань до резервів, що в основному досягнуто завдяки високій якості сформованого кредитного портфелю, що в свою чергу досягнуто завдяки більш жорстким нормам при видачі кредитів[3].

Якість кредитного портфелю впливає як на саму кредитну діяльність і результат від неї, так і на діяльність банку загалом і прибуток. Некоректно сформований кредитний портфель окрім прямих матеріальних втрат може призвести до втрати рівня ліквідності банку, неможливості прогнозування показників діяльності та втрати довіри до банку.

Таким чином, неповернення кредитів є досить суттєвою загрозою для банків і їх кредитної діяльності, наслідком чого є досить швидка втрата ресурсів банків і формування для конкретних банків значних проблем з їх ліквідністю. Виходячи ж з проведеного аналізу ситуації, пов'язаної з неповерненням банківських кредитів можна говорити про існування в кредитній діяльності банків надвисоких ризиків. Загрози неповернення кредитних коштів є не тільки реальними, а і поряд із злочинністю в кредитній сфері, займають провідне місце для забезпечення безпеки кредитної діяльності банків.

Перелік посилань:

1. Доходи та витрати банків України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.bank.gov.ua.
2. Нацбанк дозволив банкам списувати всі безнадійні кредити [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.dt.ua

3. Объёмы проблемных кредитов у банках достигли пика и гирше вже не буде [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.dt.ua

4. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.bank.gov.ua.

5. Постанова Правління Національного банку України № 172 від 01.06.2011 «Про затвердження Порядку відшкодування банками України безнадійної заборгованості за рахунок резерву» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.zakon2.rada.gov.ua

6. Сумнівні та безнадійні кредити [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.nabu.com.ua

7. У 2013 році світ охопить нова глобальна фінансова криза [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ogo.ua

ТЕОРИЯ БАНКОВСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Чотий Н.Д., аспирант

Институт экономики промышленности НАН Украины

За последнее время теория банковского регулирования претерпела существенные изменения, что было следствием ряда структурных эффектов, которые происходили в финансовом секторе. Во-первых, виртуальная революция в финансовых инструментах и на финансовых рынках, как следствие финансовых инноваций. С течением времени значительно изменились сами рынки и институты, которые должны регулироваться. Во-вторых, регуляторы извлекли уроки последних банковских кризисов, вследствие чего регулирование стало более жёстким за счёт введения требований по капиталу и более сложных ограничений на операционные процедуры банков.

В зарубежной банковской теории развивается новая парадигма, призванная дать научное объяснение данным изменениям в поведении регуляторов и объяснить их поведение в изменившихся условиях. В основе современной банковской теории лежит концепция асимметричной информации, которая предполагает, что экономические агенты (кредиторы, заёмщики) действуют в среде неполной, а иногда необъективной информации, и банки, обладая исключительным доступом к данным о своих клиентах, имеют возможность осуществлять контроль (мониторинг) инвесторов в интересах вкладчиков банка. Эта концепция оказала существенное влияние на развитие современных научных подходов к банковскому регулированию. Среди них следует выделить теоретическое обоснование